Sivil Toplum ve Gençlik Politikaları Çerçevesinde

Yrd. Doç. Dr. Harun Ceylan,
Yalova Üniversitesi
İ.İ.B.F. Sosyal Hizmetler Bölümü
Avrupa Gençlik Politikaları ve Gönüllülük

Doç. Dr. Fethi Güngör,
Yalova Üniversitesi
İ.İ.B.F. Sosyal Hizmetler Bölümü
Sivil Toplum, Aidiyet ve Sosyal Sorumluluk Bağlamında Gençlerin Gönüllülük Sorunu

Yrd. Doç. Dr. Fatma Yurttaş Özcan,
Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B.F.
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
İ.İ.B.F. Sosyal Hizmetler Bölümü
Gençlik ve Sivil Toplum

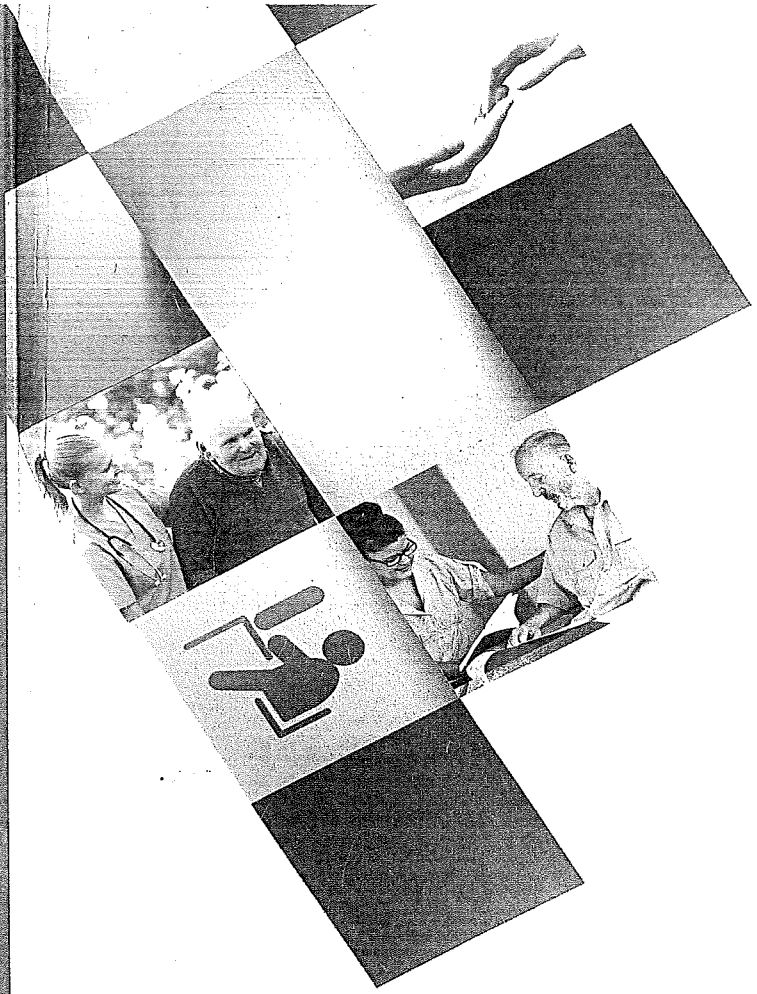
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Fatih Aysan,
İstanbul Şehir Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü; Senanur Avcı
Türkiye'de Gençliğe Yönelik Politikaların Refah Dağıtımı Açısından İncelenmesi

GENÇLİK ve GÖNÜLLÜLÜK

T.C. GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Güçlü Türkiye İçin

THG
0762698
FHN

Sivil Toplum ve Gençlik Politikaları Çerçevesinde GENÇLİK ve GÖNÜLLÜLÜK

GENÇLİK ve GÖNÜLLÜLÜK

T.C. GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Güçlü Türkiye İçin

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
ADINA SAHİBİ | Owner

EĞİTİM, KÜLTÜR VE ARAŞTIRMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

EDİTÖRLER | Editors

Bedrettin Kesgin
Ömer Miraç Yaman

YAYIN TÜRÜ | Publication Type

Kitap

BASKI | Print

SEMİH OFSET

Büyük Sanayi 1. cadde 627. sokak
No: 26 İskitler/Altındağ
Tel: 0312 341 4075
Fax: 0312 341 9898
info@semihofset.com.tr
www.semihofset.com.tr

YÖNETİM YERİ | Place of Directors

Gençlik ve Spor Bakanlığı
Eğitim, Kültür ve Araştırma Gn. Md.
Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13
Altındağ / Ankara
Tel: 90 312 596 67 00
Faks: 90 312 596 67 99

ISBN: 978-605-4858-19-4

Yayın No: 94

Sevgili Gençler;

Küreselleşen dünyada yaşanan toplumsal değişimin etkileri hayatımızın her alanında hisedilmektedir. Son yıllarda bağımlılık, gönüllülük, kent, göç ve iletişim başlıkları altında yapılan çalışmaların gençlikle ilişkisini gösteren araştırmaların sayısı artış-göstermektedir.

Bakanlığımız tarafında sizlere sunulan ve gençlik hakkında akademik araştırma içeren; "Gençlik ve Bağımlılık", "Gençlik ve Gönüllülük" , "Gençlik, İletişim ve Sosyal Medya" ile "Gençlik, Kent ve Göç" adlı eserlerde bilgi birikiminizi arttırmanız, toplumsal değişim ve dönüşümler bağlamında yeni fikirler ve öneriler geliştirmeniz hedeflenmiştir.

Keyifli okumalar....

Gençlik ve Spor Bakanlığı

İÇİNDEKİLER

09
Mehmet Lütfi Arslan
Gençlik, Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi

66
Doç. Dr. Fethi Güngör
Sivil Toplum, Aidiyet ve Sosyal Sorumluluk Bağlamında Gençlerin Gönüllülük Sorunu

31
Yrd. Doç. Dr. Harun Ceylan
Avrupa Gençlik Politikaları ve Gönüllülük

104
Yrd. Doç. Dr. Fatma Yurttaş Özcan
Gençlik ve Sivil Toplum

GENÇLİK VE GÖNÜLLÜLÜK

Sivil Toplum ve Gençlik Politikaları Çerçevesinde

Önsöz

Türkiye genç ve dinamik nüfusuyla dikkat çeken ülkelerin başında gelmektedir. Bu bir ülke için çok büyük bir avantaj olarak gözükmektedir. Ancak bu potansiyel iyi kullanılamazsa bu dinamik yapı harekete geçirilmemiş olur ve zaman zaman büyük sorunlara neden olabilir. Gençlerdeki bu potansiyeli harekete geçirme anlamında son yıllarda gerek kamu kurumları eliyle gerekse de sivil toplum marifetiyle artan bir ivmeyle iyi örnekler öne çıkmaktadır. Bu hizmetlerin sunumunda çeşitlenme artmakta ve alternatifler geliştirilmektedir. Gençlik alanında yalnızca merkezî yönetimler tarafından hizmet sunulmamakta; aynı zamanda yerel yönetimler, sivil toplum, özel sektör ve diğer aktörlerin öncülüğünde hizmetler sunulmaktadır.

Çeşitlenen aktörler hizmet sunarken gençlerin sorunları araştırılmakta, sorunlarının temeline inilebilme hedeflenmekte ve çözüm önerileri dikkate alınmaya çalışılmaktadır. Gençlerin yaşadıkları sorunlara çözüm üretilmesinde gençlerin katılımı yanında interaktif bir anlayışla sorunlara yaklaşım da önem arz etmektedir. Ayrıca gençlerin karşılaşabilecekleri sorunlar ortaya çıkmadan önce önleyici ve koruyucu bir yöntemle gençlik hizmetlerine yaklaşılması gereklidir. Proaktif yaklaşım gençlerin bu en aktif ve dinamik dönemlerini etkili ve verimli geçirmeleri için hayati derecede önemlidir. Gençliğin muhatap olduğu sorunların çözümüne ilişkin toplumsal, siyasi, idari, sivil çalışmalar yapılmasına rağmen önleyici-koruyucu hizmetler konusunda yeterli çalışmaların yapıldığını söylemek zordur.

Yine çocuklar, kadınlar, yaşlılar ve engellilerin aksine gençlik üzerine yeterli oranda çalışma yapılmamış, gençlik alanı gereği gibi akademik ve ilmi çalışmalara konu edilmemiştir. Akademik alanyazının bu yetersizliği, uygulamalara da olumsuz yansımaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın gençlik hizmetlerini çeşitlendirmesine karşılık, bu alanda belediyelerin ve sivil toplumun gönüllü çalışmaları yanında kamu özel ve sivil toplum birlikteliğini de güçlendirmek önem arz etmektedir. Buna rağmen bu alanda daha fazla çalışma yapılması gereklidir. Özellikle eğitim dışındaki gençler, çalışan gençler, üniversite gençliği, işsiz gençlik gibi gençlik grupları üzerinde her grubun kendi özelliklerinden ve değerlerinden hareketle uzmanlaşmaya gidilmesi gerekmektedir. Bu anlamda örgün eğitim yanında hayat boyu ve yaygın eğitim uygulamaları sürdürülebilir olmalı ve eğitimin yaygınlaştırılması gündeme alınmalıdır. Yine gençlerin arasında yaygın işsizlik yaşandığı gerçeğinden hareketle mesleki eğitim ve vasıf gerektiren, aynı zamanda teknolojik alt yapıyla desteklenen eğitim programları da yürütülmelidir.

Bu çalışma, gençlik alanında akademik alanyazına katkı sağlayabilme ya da belirtilen boşluğu doldurabilme amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma, teorik çerçevesiyle uygulamaya da katkı sağlayabilecek şekilde planlanmıştır. Gençlerin gönüllü katılımları, siyasal katılımları, sivil toplum gibi yapılarda etkinliği yanında uluslararası düzenlemeler de çalışmaya konu edilmiştir. Gençlerin gönüllü faaliyetleri "toplumsal değer" anlamında çok önemlidir. Gençler, özellikle gönüllü faaliyetleriyle topluma yararlı olma, iyi bir meşgale edinme yanında uzmanlık ve beceri de kazanmaktadırlar. Bu durum ise gençlerin sosyalleşmesi ve toplumsal katma değer üretmeleri gibi olumlu sonuçlara yol açmaktadır. Bu çerçevede çalışmada özellikle gönüllü olma ve gönüllülük yaklaşımı vurgusu tercih edilmiştir.

çalışmanın gençlik ve gönüllülük alanında yapılacak ileri çalışmalara ve araştırmalara katkı sağlaması temennisiyle...

Ömer Miraç Yaman-Bedrettin Kesgin

Katkıda Bulunanlar

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Lütfi Arslan

1972 yılında Vezirköprü'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Merzifon'da tamamladı. 1995 yılında Marmara Üniversitesi İngilizce İşletme bölümünden mezun oldu. Yüksel lisans ve doktora eğitimini aynı üniversitenin İnsan Kaynakları Yönetimi ve İktisat Tarihi alanlarında tamamladı. 2000-2002 yılları arasında ABD'de bulundu ve Georgetown Üniversitesi'nde İletişim, Kültür ve Teknoloji Bölümü'nde yüksek lisans programını tamamladı. Özel sektörde medya ve insan kaynakları alanında 15 yıla yakın çalıştıktan sonra 2011 senesinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü Yönetim Organizasyon Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak atandı.

Birçok sivil toplum kuruluşunun kurucuları arasında yer alan Arslan, bu kuruluşlarda eğitimci, danışman ve mütevelli heyeti üyesi gibi çeşitli görevler üstlenmektedir. Gençlerin hareketliliği, dezavantajlı gruplar ve medya alanlarında ulusal ve uluslararası projelerde danışman ve yürütücü olarak görev yapmaktadır. İnsan kaynakları yönetimi, işletme yönetimi, itibar, müzakere ve mülakat konularında yayınlanmış eserleri bulunan Arslan gönüllülük, gönüllü kuruluşlar ve yönetim düşüncesi konularında çalışmalarına devam etmektedir.

Yrd. Doç. Dr. Harun Ceylan

Lisan eğitimini 2003 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde, Yüksek Lisansını 2006 yılında, Doktorasını da 2013 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Ceylan, Sosyal Politika, Refah Rejimleri, Demografi, Gerontoloji, Kent Sosyolojisi, Gençlik, Nüfus Hareketleri ve Göç konularında çalışmalar yapmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Fatma Yurttaş Özcan

1980 yılında Trabzon'da doğdu. 2002 yılında Sakarya Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde lisans eğitimini, 2010 yılında doktora eğitimini tamamladı. 2011 yılından beri Sakarya Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Türk Siyasi Hayatı, Sivil Toplum, Demokrasi Teorisi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Doç. Dr. Fethi Güngör

1964 yılında Kayseri'de doğdu. İlköğrenimini doğduğu Kaynar kasabasında, lise öğrenimini Develi ilçesinde, lisans öğrenimini 1986'da Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde 7 sene uzman yardımcısı olarak çalıştı. Yüksek lisansını tefsir dalında Marmara; doktorasını sosyoloji dalında İstanbul Üniversitelerinde yaptı. Sivil toplum, ilahiyat, Kafkasya ve sosyal bilimler alanlarında aylık dergiler çıkardı. Ulusal ve uluslararası yayın organlarında aile, sivil toplum, insan hakları ve İslam dünyası konularında onlarca çalışması yayınlandı, tercüme eserleri basıldı. Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı'nda üç dönem, Pendik Belediyesi'nde iki dönem Sivil Toplum Okulu seminerleri düzenledi. Yüzlerce konferans, radyo ve televizyon programına konuşmacı olarak katıldı. Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde 15 yıl öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra geçtiği Yalova Üniversitesi'nde 6 yıldır öğretim üyesi olarak hizmet vermektedir.

Yrd. Doç. Dr. Bedrettin Kesgin

1976 yılında Kocaeli-İzmit Doğumlu. Lisans İstanbul Üniv. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetiminden mezun oldu. Yüksek Lisansı ve Doktorayı Marmara Üniv. Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim alanında bitirdi. Çalışma alanları: Kent sosyolojisi, sosyal belediyecilik, yoksulluk, göç, belediyelerde sosyal hizmet, demokratik katılım gibi konulardadır.

Yrd. Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman

Ömer Miraç YAMAN İstanbul'da doğdu. 1999 yılında Yunus Emre Süper Lisesi'nden mezun oldu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde 2003 yılında, Yüksek Lisans eğitimini ise Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde 2007 yılında

tamamladı. Sakarya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Doktora eğitimine 2008 yılında başladı ve 2012 yılında tamamladı. 2009 ila 2014 yılları arasında Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde Öğretim Üyesi olarak görev yapan Yaman, halen İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde öğretim üyeliği görevine devam etmektedir. 2010 yılında "Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010" ve 2013 yılında "Apaçi Gençlik: Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri İstanbul'da 'Apaçi' Altkültür Grupları Üzerine Nitel Bir Çalışma" adlı çalışmaları yayınlanmış olan Yaman'ın; Gençlik, Madde Bağımlılığı, Göç, Kentleşme, Aile, Alt kültür, Sosyal Hizmet Uygulamaları konularında makaleleri ve kitapları bulunmaktadır.

Gençlik, Gönüllülük ve Gönüllü Yönetimi

Mehmet Lütfi Arslan[1]

Nihat Sami Banarlı (2013), Türkçe'nin Sırları adlı kitabında gönül kelimesinin, Türkiye Türkçesi ile şimdiki halini alıncaya kadar "kön-kül"denbaşlayıp "könğül"e kadar nasıl bir serüven geçirdiğinden bahseder. Gönül almak, gönül vermek, gönüllenmek, gönlü kalmak, alçak gönüllü olmak, göynüm gibi farklı ullanımlardan örnekler vererek kullancılarının tarihi kadar zengin bir geçmişi ve içeriği olduğu belli bu kelimenin insanın duygu merkezi ya da yürekteki manevi taraf anlamına geldiğini ifade eder. Milletimizin bütün gönlüyle sevdiği bu kelimeyi her zaman kullanmaya devam ettiğini söyleyen Banarlı yazısını, "çünkü gönül güzeldir" diye bitirir.

Gönülle iş yapan anlamında kullanılan gönüllü de gönül kadar güzel bir kelimedir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne(2005) göre "bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü yokken isteyerek üstlenen, istekli" anlamına gelen gönüllü, son dönemde yeni ve fakat kökü ile yakından bağlantılı bir içerik kazanmıştır. Kuşkusuz bu yeni içeriğin oluşmasında 90'lar sonrası sivil toplumun gelişmesi, kamu ve özel sektör yanında üçüncü sektör olarak ifade edilen gönüllü kuruluşların etkinliğinin artması önemli rol oynamıştır. Gönüllü kavramı, hem gönül kelimesinin samimiyet, içtenlik ve erdem boyutlarını kapsayan, hem de kar amacı gütmeyen faaliyetlerin başlıca öznesi olması itibarıyla geçmiş ile geleceği birbirine bağlayan sıcak ve anlamlı bir içeriğe sahiptir.

Eski Türkçe'de yavru ve çocuk anlamına gelen "kenç" kelimesinden türetilmiş genç de en az gönül kadar güzel bir kelimedir (Güner, 2013). Kelimenin "yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı" şeklindeki sözlük anlamından daha ziyade toyluk, acemilik, tazelik, coşku ve heyecan kavramlarını aynı anda veren anlam zenginliği, gönül kelimesi kadar dikkat çekmektedir. Nitekim genç

1 Yrd. Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İşletme Bölümü, Yönetim Organizasyon Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.